OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Lausunto

Esikunta
Lainsäädännön kehittäminen ja laintarkastus
kehittämisneuvos Kaisa Tiusanen

24.9.2024

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle asetuksenantovaltuussääntelyn päivittämistä oikeusministeriön hallinnonalalla koskevaksi lainsäädännöksi (HE 73/2024 vp)

1 Esityksen keskeinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi 24 oikeusministeriön hallinnonalan lakia siten, että niiden asetuksenantovaltuuksia koskevat säännökset päivitettäisiin vastaamaan nykyisiä täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimuksia.

Voimassa olevassa lainsäädännössä on edelleen runsaasti niin kutsuttuja yleisvaltuuksia, jotka eivät täytä näitä vaatimuksia. Esityksen tavoitteena on mahdollistaa uusien asetusten antaminen ja asetusten muuttaminen valtuussäännösten nojalla sekä poistaa turhaa valtuussääntelyä.

Valtuussäännökset päivitettäisiin joko kumoamalla tarpeettomat yleisvaltuudet tai säätämällä lakiin tarvittaessa yleisvaltuuden tilalle täsmälliset ja tarkkarajaiset valtuudet. Esityksessä ehdotetaan päivittämisessä käytettäväksi lakikohtaisesti erilaisia toteutustapoja riippuen siitä, onko lain nojalla annettu asetuksia vai ei, ja onko laissa jo olemassa yleisvaltuuden lisäksi täsmälliset ja tarkkarajaiset valtuudet vai ei.

Kumottavien tai muutettavien pykälien nojalla annetut voimassa olevat asetukset säädettäisiin pysymään voimassa siirtymäsäännöksillä.

2 Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu oikeusministeriössä virkatyönä sen omasta aloitteesta. Taustalla ovat lainvalmistelutyössä havaitut säädöshuoltotarpeet. Esivalmistelun aikana oikeusministeriön hallinnonalalta tunnistettiin yhteensä 48 lakia, joissa on yleisiä asetuksenantovaltuuksia. Näistä 24 lakia on mukana tässä hallituksen esityksessä ja loput on tarkoitus muuttaa erillisissä lakihankkeissa myöhemmin.

Luonnos hallituksen esitykseksi oli lausuntokierroksella oikeusministeriön Lausuntopalvelu.fi -palvelussa 28.2.-9.4.2024 välisenä aikana. Luonnoksesta annettiin yhteensä 26 lausuntoa. Lausunnoissa kannatettiin esityksen lähtökohtia. Lausuntopalautteessa kaksi lausunnonantajaa kiinnitti kuitenkin huomiota esitysluonnoksen lakitekniikkaan ja esitystä on korjattu lausuntopalautteen johdosta.

3 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole suoranaisia vaikutuksia vallitsevaan oikeustilaan. Sen keskeinen vaikutus on mahdollistaa jatkossa asetusten antaminen muutettavien lakien nojalla. Lisäksi esitys selkeyttää lainsäädäntöä kokonaisuudessaan, kun turhaa sääntelyä kumotaan. Sillä on siten merkittävä säädöshuollollinen merkitys. Lisäksi yleisten asetuksenantovaltuuksien muuttaminen perustuslain vaatimusten mukaisiksi edistää oikeusvaltioperiaatteen ja hallinnon lainalaisuuden periaatteen toteutumista.

Koska voimassa olevat asetukset säädettäisiin jäämään edelleen voimaan, toteutuisivat lakiehdotuksen vaikutukset näiden osalta vasta myöhemmin.

4 Voimaantulo

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.